

**Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Житомирський державний університет імені Івана
Франка**

**ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ
МАТЕРІАЛИ**

**ДО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ
З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ З МЕТОДИКОЮ ВИКЛАДАННЯ
для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр”,
напряму підготовки: 6.020303 Філологія*. Мова і література
(англійська).**

Вид-во ЖДУ ім. І.Франка
Житомир 2012

*Рекомендовано Вченою радою
Житомирського державного університету імені Івана Франка
Протокол № 2 від 24 жовтня 2011 р.*

Укладачі:

Жуковська В. В. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри міжкультурної комунікації

Савчук І. І. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри міжкультурної комунікації

Андрушенко О. Ю. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри міжкультурної комунікації

Петранговська Н. Р. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри методики викладання іноземних мов та прикладної лінгвістики

Рецензенти:

Сингаївська А. В. – кандидат філологічних наук, професор, директор Навчально-наукового інституту іноземної філології

Калініна Л.В. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри методики викладання іноземних мов та прикладної лінгвістики

Маліновський Е. Ф. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов Житомирського національного агроекологічного університету

Могельницька Л. Ф. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов Житомирського державного технологічного університету

Інструктивно-методичні матеріали до державного екзамену з англійської мови та методики її викладання.

Освітньо-кваліфікаційний рівень "бакалавр" / Уклад. В. В. Жуковська, І. І. Савчук, О. Ю. Андрушенко, Н. Р. Петранговська – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 48 с.

Інструктивно-методичні матеріали до державного екзамену з англійської мови з методикою викладання містять вимоги до організації і змісту державного екзамену, критерії оцінювання знань і вмінь студента, а також вимоги до написання, оформлення і захисту дипломних робіт.

Інструктивно-методичні матеріали до державного екзамену з англійської мови з методикою викладання призначені для студентів, які закінчують Навчально-науковий інститут іноземної філології Житомирського державного університету імені Івана Франка за денною (стаціонарною) формою навчання (освітньо-кваліфікаційний рівень – “бакалавр”) за напрямом підготовки: 6.020303 Філологія*. Мова і література (англійська), а також для наукових керівників та викладачів.

© Жуковська В. В., 2012.

© Савчук І. І., 2012.

© Андрушенко О. Ю., 2012.

© Петранговська Н. Р., 2012.

Зміст

Передмова	4
1. Загальні вимоги до студентів на державному екзамені.....	5
2. Структура і зміст державного екзамену	6
2.1. Порядок проведення державного екзамену.....	6
2.2. Структура і зміст державного екзамену	6
2.2.1. Зміст першого завдання державного екзамену.....	6
2.2.2. Зміст другого завдання державного екзамену.....	9
2.2.3. Зміст третього завдання державного екзамену	10
2.3. Зразки екзаменаційних завдань	25
3. Критерії оцінювання знань і вмінь студента на державному екзамені	26
3.1. Критерії оцінювання першого завдання	26
3.2. Критерії оцінювання другого завдання.....	27
3.3. Критерії оцінювання третього завдання	29
3.4. Критерії комплексного оцінювання на державному екзамені.....	30
4. Вимоги до написання й захисту дипломних робіт	33
4.1. Структура дипломного дослідження.....	34
4.2. Захист дипломної роботи	35
4.3. Критерії оцінювання	39
5. Рекомендована література для підготовки до державного екзамену	43
5.1. Література з практики англійської мови.....	43
5.2. Література зі стилістики англійської мови.....	44
5.3. Література з методики викладання іноземних мов	44

Передмова

Державний екзамен з англійської мови і методики її викладання має на меті визначення готовності студентів до здійснення професійно-методичних функцій вчителя іноземної мови середньої загальноосвітньої школи. У межах екзамену перевіряється та оцінюється практична та науково-теоретична підготовка майбутніх бакалаврів з першої іноземної мови і методики її викладання: сформованість комунікативних та організаційних умінь, необхідних учителю іноземної мови в його професійній діяльності; вміння проводити самостійні науково-практичні дослідження.

До складання державного іспиту з першої іноземної мови і методики її викладання (освітньо-кваліфікаційний рівень "бакалавр") допускаються студенти IV курсу, які виконали всі вимоги навчального плану.

Програма державного іспиту призначена для студентів Житомирського державного університету імені Івана Франка денної форми навчання з напрямку підготовки 6.020303 Філологія.* Мова і література (англійська). У матеріалах враховано рекомендації Комітету з питань освіти при Раді Європи щодо рівнів володіння іншомовним мовленням і підготовки програм з іноземних мов.

Державний екзамен з англійської мови і методики її викладання складається англійською мовою.

Для проведення державного екзамену організовується державна екзаменаційна комісія в складі голови та екзаменаторів (членів) комісії. Комісія створюється щорічно наказом ректора і діє протягом календарного року. Робота державних комісій проводиться у терміни, передбачені навчальними планами університету.

1. Загальні вимоги до студентів на державному екзамені

Державний екзамен передбачає перевірку та оцінку сформованості у студентів предметно-фахової компетенції: комунікативної, соціокультурної, професійної тощо. Випускники повинні володіти комунікативними вміннями і навичками, вміти реалізувати здобуті знання в майбутній професійній діяльності.

На державному екзамені з англійської мови і методики її викладання студенти-випускники повинні продемонструвати:

- комунікативну компетенцію, тобто володіння способами формулювання думок відповідною мовою, способами реалізації мовної норми в різних видах мовленнєвої діяльності;

- соціокультурну компетенцію – знання основних особливостей розвитку країни, мова якої вивчається, та використання широкого спектру лексико-граматичних засобів мови для висловлення думок з тем, які вивчались, вміння вести бесіди, дискусії, опираючись на граматичний, лексичний та фонетичний матеріал;

- вміння читати, переказувати й аналізувати оригінальні англійськомовні художні тексти з урахуванням їхніх стилістичних, лексичних, граматичних і фонетичних особливостей, здійснювати адекватний переклад уривку з англійської мови на українську;

- володіння професійно-методичними вміннями: конструктивно-планувальними, комунікативно-навчальними, організаційними, розвиваючо-виховними і дослідницькими, сформованими після вивчення теоретико-практичного курсу методики та під час педагогічної практики.

2. Структура і зміст державного екзамену

2.1. Порядок проведення державного екзамену

Державний екзамен – це комплексна перевірка знань студентів з дисциплін, передбачених навчальним планом, за білетами, складеними у повній відповідності до навчальних програм.

Під час підготовки до відповіді на питання білету студентам забороняється користуватися мобільними телефонами, іншими технічними пристроями та матеріалами на паперових та електронних носіях. У разі невиконання зазначених вимог студенту виставляється оцінка "незадовільно".

Результати захисту дипломних проектів робіт, а також складання державного екзамену, оголошуються у цей же день після оформлення протоколів засідання державної комісії. Оцінки оголошуються головою державної екзаменаційної комісії в присутності її членів і екзаменаторів та студентів, які склали цей іспит. Результати захисту дипломної роботи та складання державного екзамену визначаються оцінками "відмінно", "добре", "задовільно" і "незадовільно".

2.2. Структура і зміст державного екзамену

Державний екзамен освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр” включає три завдання: два з англійської мови і одне з методики викладання.

2.2.1. Зміст першого завдання державного екзамену

Мета першого завдання полягає у виявленні умінь та навичок:

- виразно читати з урахуванням інтонаційних структур та перекладати рідною мовою оригінальні тексти;

- аналізувати текст з урахуванням його соціокультурних, стилістичних, лексичних, граматичних і фонетичних особливостей;
- вести бесіди на теми, рекомендовані програмою з практики усної та письмової мови;
- інтерпретувати експліцитну й імпліцитну інформацію, відображену авторами у художньому тексті;
- висловлювати аргументоване судження про основні проблеми, події, дійові особи, про мову та стилістичні особливості тексту.

Відповідь на перше питання передбачає вільне володіння іноземною мовою, а також здатність та готовність студента реалізувати одержані знання в своїй практичній діяльності. Обсяг пропонованого тексту – до 2500 друкованих знаків.

I. Читання:

A. Читання про себе.

Студент повинен вміти читати та коментувати художні тексти (швидкість читання – 450 друкованих знаків за хвилину) та володіти технікою читання з метою ознайомитися з текстом; переглянути текст і віднайти необхідну інформацію.

B. Читання вголос.

Студент повинен виразно читати вголос оригінальний текст будь-якої складності та тематики.

II. Переклад.

Студент повинен перекладати англійський художній текст українською мовою, демонструючи знання стилістичних відповідностей.

III. Лінгвостилістичний аналіз тексту.

Студент повинен проаналізувати та інтерпретувати уривок з твору сучасних англійських, американських, австралійських і канадських письменників, продемонструвати свої знання та

висловити власну оцінку стилю та художньої манери письменника.

1. Визначте, до якого функціонального стилю сучасної англійської мови належить аналізований текст. Назвіть підстиль, жанр.

2. Зазначте автора твору, коротко охарактеризуйте особливості його художньої манери, зазначивши, до якої літературної школи (напрямку) він/вона належить та назвіть основні твори.

3. Коротко підсумуйте основні події уривку. Визначте головну тему та ідею уривку.

4. Проаналізуйте у лінгвостилістичному ракурсі час, місце подій, композицію аналізованого уривку; визначте головних і другорядних героїв, проаналізуйте спосіб їх представлення.

5. Охарактеризуйте експресивні засоби мови аналізованого уривку на всіх рівнях, зазначаючи їх роль у розкритті головної теми/ідеї уривку; зображення персонажів; створення відповідного настрою та атмосфери і т.п.

6. Мовні особливості:

◆ Фонетичні (наявність асонансів, алітерації, звукових повторів, звуковідтворення та звуконаслідування та їх стилістична роль у тексті).

◆ Лексичні (стилістичне забарвлення слів, слова з переносним значенням, наявність антонімів, синонімів, омонімів, архаїзмів та їх стилістичні функції у тексті).

◆ Фразеологічні (образні термінологічні, штамповані вислови).

◆ Морфологічні (вживання синонімічних форм – прийменникових чи безприйменникових, синтетичних чи аналітичних, віддієслівних іменників і т.п. – їх стилістична роль).

◆ Синтаксичні (перевага деталізованих, поширених чи стислих коротких речень, прямий чи зворотній порядок слів, місце підмета, присудка та інших членів речення – їх функції у тексті).

◆ Образно-тропеїчні (емоційно-образна лексика, епітети, метафори, інші тропи та способи їх вираження: паралелізми, еліпс, повтори, тавтологія, анафора, епіфора, градація та інші фігури стилістичного синтаксису – їх стилістичні функції).

Орієнтовний список авторів англомовних художніх текстів:

J. Galsworthy, E. Waugh, J. Austen, W. Thackeray, R. Kipling, J. Priestley, S. Maugham, O. Henry, J. Joyce, Ch. Dickens, M. Spark, George Orwell, V. Woolf, O. Wilde, Th. Dreiser.

2.2.2. Зміст другого завдання державного екзамену

Мета другого завдання полягає у виявленні умінь та навичок:

- коментувати у формі діалогу чи монологу проблемні ситуації на запропоновану тематику у межах навчальної програми з використанням лексики різних функціональних стилів та правильно побудованих синтаксичних структур;
- вільно та переконливо, логічно викладати з урахуванням адресата, думки за заданою темою, проблемою чи ситуацією, реалізуючи різні способи викладення думок (опис, розповідь, роздум);
- відповідати і реагувати на висловлювання, думку, коментарі й питання адресата (екзаменатора) під час дискусії на будь-яку тему;
- продемонструвати знання соціокультурних особливостей країн англомовного простору та порівнювати їх з українськими.

Перелік тем з практики англійської мови, які винесено на державний екзамен:

- Злочин і покарання.
- Система вищої освіти в Україні та США.
- Засоби масової комунікації.
- Реклама.

- Виховання дітей.
- Стосунки у сім'ї.
- Улюблені літературні твори.
- Сучасні події в світі.

2.2.3. Зміст третього завдання державного екзамену

Методика викладання іноземних мов. Метою є визначення рівня сформованості методичної компетенції учителя іноземної мови.

Студент повинен продемонструвати теоретичну та практичну підготовку з методики викладання іноземних мов, новітніх технологій та знання сучасних методичних положень з питань навчання іноземної мови в середній школі й планування фрагменту уроку з метою формування мовної та мовленнєвої компетенції.

Об'єкти оцінювання: гностичні, конструктивно-планувальні, проектувальні та комунікативно-навчальні вміння.

Зміст методичної підготовки студентів-бакалаврів включає III блоки.

I-ий блок – теоретичні основи викладання іноземних мов – включає теоретичні засади з предмету та гностичні вміння, необхідні студентам при плануванні уроків.

II-ий блок – формування іншомовної комунікативної компетенції студентів – включає питання формування граматичної, лексичної, фонетичної компетенції; також компетенції в аудіюванні, читанні, письмі та усному монологічному і діалогічному мовленні, а також перелік гностичних, конструктивно-планувальних, комунікативно-навчальних та організаційних вмінь студентів у даних компетенціях.

III-ій блок – організація і планування класної та позакласної роботи включає питання особливостей навчання іноземної мови на різних етапах навчання у середніх ВНЗ на уроках та поза них,

а також комунікативно-навчальні та організаційні вміння даного блоку питань.

Характеристика блоків методичної підготовки представлена відповідно до вимог, викладених у Програмі підготовки бакалаврів до державного екзамену за загальною редакцією М.І. Соловей.

І. Теоретичні основи методики викладання іноземних мов у ВНЗ

Методика як наука про навчання іноземних мов (ІМ):

- зв'язок методики з педагогікою, психологією, лінгвістикою, психолінгвістикою, психофізіологією, характер цих зв'язків.

Мета навчання іноземних мов у середній школі:

- підхід до визначення мети навчання ІМ як оволодіння культурою в чотирьох аспектах: навчальному, пізнавальному, виховному, розвиваючому;
- комплексна реалізація цілей навчання ІМ у середніх навчальних закладах у процесі навчання ІМ;
- поняття іншомовної комунікативної компетенції; її структура.

Зміст навчання іноземних мов у середній школі:

- проблема відбору мовного і мовленнєвого матеріалу для комунікативно-достатнього рівня володіння ІМ учнями;
- проблема відбору комунікативних намірів та типових ситуацій спілкування для навчання усного мовлення;
- проблема відбору текстів для навчання читання та аудіювання.

Базові методичні категорії: принцип, метод, методична система, методичний прийом:

- окремі та спеціальні методичні принципи;
- загально-методичні принципи;
- система принципів як стратегія навчання;
- методи навчання з позиції вчителя та з позиції учня;

- методичний прийом.

Засоби навчання іноземних мов у середній школі:

- поняття про засоби навчання;
- типи засобів навчання;
- характеристика технічних та нетехнічних засобів навчання.

Характеристика програми з іноземної мови для середньої школи:

- структура програми;
- вимоги програми за ступенями навчання;
- зміст навчального матеріалу, його розподіл по розділах;
- проблема підручника і навчально-методичного комплексу з іноземної мови;
- підручник – основний засіб навчання ІМ;
- проблема створення навчально-методичних комплексів (НМК) з іноземних мов;
- характер творчої діяльності вчителя при використанні НМК.

Використання технічних засобів зорової і слухової наочності на різних ступенях навчання іноземних мов:

- види технічних засобів зорової і слухової наочності, мета їх використання на різних ступенях навчання іноземних мов;
- методика застосування різних технічних засобів.

Система вправ для навчання іноземної мови:

- вправа як засіб оволодіння мовленнєвими навичками та вміннями;
- класифікація вправ, різні підходи до класифікації, критерії класифікації;
- типи та види вправ, їх організація в комплекси, групи, серії;
- поняття про систему вправ та її компоненти;

- послідовність виконання вправ згідно з етапами формування мовленнєвих навичок та вмінь;
- особливості комунікативних вправ.

Гностичні вміння:

- розкривати та аналізувати основні характеристики методики як науки (предмет методики, його специфіку, понятійно-категорійний апарат, основні методи дослідження);
- опрацьовувати наукові джерела з теорії методики з метою глибокого осмислення методики як науки та основних напрямів її розвитку; аналізувати структуру та зміст програми з іноземної мови для ЗНЗ різних типів;
- аналізувати структуру і компоненти навчально-методичних комплексів та методичних концепцій, які покладені в їх основу; орієнтуватися в кінцевих і проміжних вимогах програми щодо динаміки формування в учнів різних класів іншомовної комунікативної компетенції;
- співвідносити кінцеві цілі навчання і вимоги програми з конкретними умовами навчання в різних класах;
- аналізувати вправи, які пропонуються в навчально-методичному комплексі, визначати їх цілі та режими виконання.

II. Формування іншомовної комунікативної компетенції студентів

Формування іншомовної граматичної компетенції:

- лінгвістична і педагогічна граматики; характеристика граматичної підсистеми іноземної мови;
- цілі і завдання навчання граматики на різних ступенях навчання;
- роль граматичних знань в процесі формування іншомовної граматичної компетенції;
- характеристика граматичних навичок у продуктивних та рецептивних видах мовленнєвої діяльності та етапи їх формування;

- вправи для формування іншомовної граматичної компетенції, їх цілі і режими виконання;
- особливості формування іншомовної граматичної компетенції в початковій, основній і старшій школі.

Формування іншомовної лексичної компетенції:

- цілі і завдання навчання лексики ІМ;
- характеристика лексичної підсистеми іноземної мови;
- активний, пасивний лексичний мінімум та потенційний словник;
- характеристика лексичних навичок у продуктивних та рецептивних видах мовленнєвої діяльності та етапи їх формування;
- прийоми й засоби семантизації нових лексичних одиниць та презентації нового лексичного матеріалу з урахуванням методичної типології лексики;
- вправи для формування іншомовної продуктивної лексичної компетенції, їх цілі і режими виконання;
- вправи для формування потенційного словника учня;
- особливості формування іншомовної лексичної компетенції в початковій, основній і старшій школі.

Формування іншомовної фонетичної компетенції:

- роль і місце інтонаційних і слухо-вимовних навичок у навчанні іноземної мови;
- характеристика фонетичної і фонологічної підсистеми іноземної мови;
- цілі і завдання навчання фонетики;
- роль фонетичних знань у процесі формування іншомовної фонетичної компетенції в учнів і студентів;
- характеристика рецептивних і репродуктивних інтонаційних і слухо-вимовних навичок;
- вправи для формування іншомовної фонетичної компетенції, їх цілі і режими виконання;
- особливості формування іншомовної фонетичної компетенції в початковій, основній і старшій школі.

Формування іншомовної компетенції в аудіюванні:

- загальна характеристика аудіювання як виду мовленнєвої діяльності та вміння;
- фактори, що впливають на якість аудіювання;
- цілі і завдання навчання аудіювання;
- класифікація видів аудіювання та типи аудіотекстів;
- вправи для формування іншомовної компетенції в аудіюванні;
- вимоги до текстів для навчання аудіювання;
- особливості формування іншомовної компетенції в аудіюванні в початковій, основній і старшій школі.

Формування іншомовної компетенції в говорінні:

- загальна характеристика говоріння як виду мовленнєвої діяльності та вміння;
- монологічна і діалогічна форми мовлення та їх комунікативні, психологічні і лінгвістичні особливості (у порівнянні);
- цілі і завдання навчання діалогічного і монологічного мовлення;
- функціональні типи монологів і діалогів;
- етапи й одиниці навчання діалогічного і монологічного мовлення;
- вправи та використання різних видів опор у навчанні діалогічного та монологічного мовлення;
- навчально-комунікативна мовленнєва ситуація і способи її створення;
- рольова гра та методика її організації і проведення;
- особливості формування іншомовної компетенції в говорінні в початковій, основній і старшій школі.

Формування іншомовної компетенції в читанні:

- загальна характеристика читання як виду мовленнєвої діяльності та вміння;
- фактори, що впливають на якість читання;
- цілі і завдання навчання читання;

- класифікація видів читання та типи текстів для читання;
- вправи для формування іншомовної компетенції в читанні, їх цілі і режими виконання;
- вимоги до текстів для навчання читання;
- особливості формування іншомовної компетенції в читанні в початковій, основній і старшій школі.

Формування іншомовної компетенції в письмі:

- загальна характеристика письма як виду мовленнєвої діяльності та вміння;
- цілі і завдання формування іншомовної компетенції в письмі; жанри і типи писемних текстів;
- етапи навчання письма та стандарти створення писемних текстів різних жанрів і типів;
- вправи для формування компетенції в письмі;
- особливості формування іншомовної компетенції в письмі в початковій, основній і старшій школі.

Гностичні вміння:

- аналізувати навчальний матеріал (програми, граматичний мінімум для середніх навчальних закладів (ВНЗ) і способи його організації в підручнику залежно від виду мовленнєвої діяльності); визначати та розподіляти граматичний матеріал за рівнем методичних труднощів його засвоєння;
- визначати цілі, завдання і специфіку змісту навчання граматики в ВНЗ;
- визначати можливості лексичного наповнення нової граматичної структури з урахуванням засвоєного словника; аналізувати засоби наочності при введенні та активізації нової граматичної структури;
- аналізувати граматичні вправи в підручниках; визначати їх цілі і режими виконання;
- аналізувати лексичний мінімум для ВНЗ і способи його організації в підручниках;
- класифікувати лексичні одиниці за рівнем методичних труднощів їх засвоєння;

- визначати цілі та специфіку змісту навчання на кожному етапі формування лексичної навички;
- виявляти можливості використання нової лексики в типових граматичних структурах з урахуванням засвоєного граматичного матеріалу;
- аналізувати прийоми і способи семантизації нових лексичних одиниць з урахуванням методичних труднощів їх засвоєння; аналізувати лексичні вправи в підручниках, визначати їх цілі і режими виконання; при необхідності спрощувати або ускладнювати способи їх виконання;
- аналізувати фонетичний матеріал навчально-методичних комплексів; визначати об'єкти навчання вимови;
- прогнозувати можливі труднощі засвоєння матеріалу з урахуванням рівня мовленнєвої підготовки учнів;
- аналізувати фонетичні вправи, що пропонуються в підручнику, визначати їх цілі та режими виконання;
- розуміти кінцеві та проміжні вимоги програми щодо динаміки розвитку в школярів різних класів мовленнєвого вміння аудіювання; аналізувати і критично оцінювати навчальний матеріал з урахуванням можливих труднощів його сприймання на слух; добирати чи адаптувати аудіотексти з урахуванням рівня підготовки учнів згідно з цілями їх використання;
- аналізувати мовний і мовленнєвий матеріал для читання з метою вивчення в ньому головних об'єктів навчання; прогнозувати можливі труднощі сприймання матеріалу учнями конкретного класу; аналізувати зміст навчальних текстів з точки зору їх освітніх і виховних можливостей;
- вимірювати та оцінювати рівень сформованості навичок і вмінь читання;
- співвідносити кінцеві цілі навчання читання і вимоги програми з системою окремих спеціальних цілей навчання згідно з конкретними умовами формування навичок і вмінь читання на різних ступенях навчання;

- аналізувати графічний матеріал навчально-методичних комплексів; визначати можливі труднощі засвоєння графічної та орфографічної системи іноземної мови;
- аналізувати мовні та психологічні особливості діалогічного і монологічного мовлення;
- визначати сутність діалогічного й монологічного мовлення; виділяти та аналізувати мовні і психологічні труднощі оволодіння діалогічним та монологічним мовленням;
- аналізувати вправи для навчання говоріння, які подаються в підручнику;
- аналізувати і практично реалізовувати фрагменти уроку з навчання письма та писемного мовлення;
- визначати складність письмових вправ, їх цілі і функції в загальній системі вправ.

Конструктивно-планувальні вміння:

- добирати і розробляти додаткові граматичні вправи; визначати їх цілі, ефективні способи та режими виконання відповідно до умов навчання і завдань уроку;
- планувати і реалізовувати фрагмент уроку з навчання граматики; конкретизувати кінцеву мету програми і формулювати окремі завдання уроку для розвитку граматичних навичок усного мовлення і читання на різних ступенях навчання з урахуванням результатів попереднього етапу роботи;
- здійснювати відбір, дозування і методичну організацію граматичного матеріалу в мовленнєві зразки і навчально-мовленнєві ситуації з урахуванням специфіки способів та прийомів презентації нового граматичного явища на уроці;
- застосовувати найбільш раціональні прийоми і способи введення та активізації нового граматичного матеріалу з урахуванням методичних труднощів його засвоєння;

- відбирати і застосовувати необхідні засоби наочності з метою підвищення ефективності способів і прийомів введення та активізації нового граматичного матеріалу;

- спрощувати або ускладнювати завдання до граматичних вправ, способи їх виконання, замінювати їх при необхідності іншими граматичними вправами;

- визначати умови, реальної навчальної ситуації, проектувати і формулювати завдання уроку щодо засвоєння граматичного матеріалу, вибрати оптимальну методичну стратегію їх розв'язання; добирати і розробляти додаткові лексичні вправи, визначати їх цілі та ефективні способи і режими виконання відповідно до умов навчання і завдань уроку;

- критично оцінювати засоби наочності, вибрати відповідну наочність, що допомагає семантизувати та активізувати нові лексичні одиниці;

- усвідомлювати проміжні та кінцеві вимоги програми і планувати окремі завдання уроку щодо формування лексичних навичок усного мовлення і читання на різних ступенях навчання; застосовувати найбільш раціональні прийоми і способи семантизації лексики з урахуванням рівня методичних труднощів її засвоєння; добирати, дозувати і методично доцільно організовувати лексичний матеріал у мовленнєві зразки і навчально-мовленнєві ситуації з урахуванням обраного способу і прийому семантизації; вибрати з матеріалів навчально-методичного комплексу засоби наочності;

- (вербальної або невербальної), створювати при необхідності додаткові засоби наочності для підвищення ефективності обраних способів і прийомів семантизації нової лексики;

- спрощувати або ускладнювати (чи замінити іншими) завдання до лексичних вправ і способи їх виконання, якщо запропоновані в підручнику вправи не узгоджуються з цілями та умовами навчання;

- добирати і розробляти додаткові фонетичні вправи; організувати послідовне виконання фонетичних вправ відповідно до цілей і завдань уроку;
- визначати і класифікувати помилки у вимові учнів;
- методично правильно організувати роботу над виправленням помилок та їх попередженням;
- проводити фонетичну і мовленнєву зарядку;
- планувати і реалізувати фрагмент уроку з навчання фонетики;
- формулювати конкретні завдання з урахуванням умов навчання аудіювання на різних відрізках навчального процесу;
- планувати фрагменти уроку згідно з метою навчання аудіювання на різних ступенях;
- реалізувати фрагмент навчання аудіювання в практиці навчання; раціонально використовувати матеріали навчально-методичних комплексів;
- складати контрольні завдання для визначення рівня володіння учнями вміннями аудіювання;
- добирати, самостійно розробляти і застосовувати навчальні посібники з метою формування навичок техніки читання та письма; визначити і класифікувати помилки учнів з техніки читання та письма;
- методично правильно планувати і здійснювати фрагменти уроків з виправлення та попередження помилок учнів; складати контрольні вправи для визначення рівня володіння учнями навичками техніки читання та письма;
- прогнозувати можливі труднощі сприймання графічного матеріалу учнями і накреслювати шляхи подолання цих труднощів; складати додаткові вправи для формування графічних навичок; планувати фрагмент уроку згідно з цілями навчання читання і реалізувати цей фрагмент на уроці;
- підбирати та адаптувати навчальні тексти з урахуванням реального рівня підготовки учнів і відповідно до методичних цілей та завдань їх використання;

- добирати і раціонально застосовувати навчально-наочний матеріал; складати письмові і контрольні роботи різного призначення; виявляти і виправляти помилки у писемному мовленні, розуміти кінцеві і проміжні вимоги програми щодо динаміки розвитку діалогічного і монологічного мовлення школярів по класах; формулювати конкретні завдання уроку з урахуванням певних умов навчання;

- здійснювати методичний аналіз мовленнєвого матеріалу з метою виділення в ньому об'єктів навчання;

- прогнозувати можливі труднощі їх засвоєння учнями в говорінні; визначати одиниці навчання діалогу і монологу з різним комунікативним змістом і формою вираження;

- здійснювати та обґрунтовувати вибір і застосування певних прийомів і способів ознайомлення учнів з новими мовленнєвими формулами діалогу або монологу, представлених у підручнику; аналізувати вправи для навчання говоріння, які подаються в підручнику;

- визначати їх цілі та ефективний режим виконання; формулювати навчально-мовленнєві ситуації для навчання діалогічного мовлення та комунікативні завдання для стимулювання монологічного висловлювання учнів;

- планувати і реалізувати на уроці фрагменти з навчання діалогічного і монологічного мовлення;

- дозувати і методично організовувати мовленнєвий матеріал у різні типи діалогічних єдностей, мікродіалогів та адекватні їм навчально-мовленнєві ситуації з урахуванням конкретних умов навчання діалогічного мовлення і підготовки учнів;

- раціонально використовувати різні види опор у навчанні діалогічного та монологічного мовлення залежно від характеру мовленнєвого матеріалу, етапу навчання та виду монологу або типу діалогу; орієнтуватися в системі вправ, що розвивають вміння діалогічного або монологічного мовлення;

- добирати необхідні засоби мовної і немовної наочності; створювати додаткову наочність для введення навчально-мовленнєвих ситуацій;

- добирати і, в разі необхідності, складати додаткові вправи, визначати послідовність їх виконання відповідно до цілей і завдань уроку; планувати об'єкти контролю мовленнєвих умінь школярів у говорінні.

Комунікативно-навчальні та організаційні вміння:

- раціонально і методично грамотно використовувати матеріали НМК та додаткові навчальні матеріали з метою досягнення цілей уроку;

- реалізовувати на уроці соціокультурний, освітній і виховний потенціал мети, змісту уроку та навчальних матеріалів; використовувати реальні і створювати на уроці навчальні мовленнєві ситуації;

- раціонально використовувати різні види опор у формуванні іншомовних мовних і мовленнєвих компетенцій! залежно від виду компетенції, характеру мовленнєвого матеріалу і ступеню навчання; методично грамотно застосовувати необхідні засоби наочності та технічні засоби навчання;

- методично грамотно проводити початкові та рольові ігри, проекти; раціонально поєднувати на уроці колективні та індивідуальні форми роботи.

Організація і планування класної та позакласної роботи з іноземної мови в середніх навчальних закладах

- Загальна характеристика процесу навчання іноземної мови в школі на сучасному етапі:

- обов'язковий курс навчання ІМ у середніх навчальних закладах; ступені навчання;

- завдання, особливості, зміст кожного ступеня навчання.

Особливості навчання іноземної мови в початковій школі:

- початковий ступінь та його загальна характеристика; вікові особливості школярів 2-4 класів;
- різні підходи до організації навчання різних видів мовленнєвої діяльності на початковому ступені;
- поняття «усне випередження», паралельне навчання усіх видів мовленнєвої діяльності;
- співвідношення усного мовлення, читання та письма; форми та прийоми навчання на цьому ступені; роль ігрових прийомів.

Особливості навчання іноземної мови в основній школі:

- середній ступінь та його загальна характеристика; вікові особливості учнів 5-9 класів;
- організація навчання, форми та прийоми навчання; роль самостійної роботи в процесі оволодіння їм.

Особливості навчання іноземної мови в старшій школі:

- старший ступінь та його загальна характеристика; вікові особливості учнів 10-12 класів;
- співвідношення усного мовлення, читання та письма; прийоми та форми навчання;
- самостійна робота учнів з оволодіння ІМ;
- індивідуальний підхід до організації самостійної роботи учнів з ІМ.

Урок як основна форма навчально-виховного процесу з іноземної мови:

- урок як основна форма навчально-виховного процесу;
- специфіка уроку, вимоги до сучасного уроку іноземної мови;
- форми роботи вчителя та учнів на уроці, переваги колективних форм роботи;
- типологія уроків ІМ, різні точки зору на типологію уроків; структура уроку ІМ: функції вчителя на уроці.
- Планування навчального процесу з іноземної мови:
- типи і види планів;

- структура планів; компоненти та етапи плану уроку; особливості планування на різних ступенях навчання.
- Організація і реалізація контролю на уроках іноземної мови в школі:
 - об'єкти і цілі контролю; види контролю; форми контролю;
 - роль поточного та підсумкового контролю у формуванні вмінь аудіювання, діалогічного та монологічного мовлення, читання і письма.

Шляхи інтенсифікації навчального процесу з іноземної мови:

- завдання та зміст інтенсифікації навчання;
- прийоми навчання, що дозволяють реалізувати принцип колективної взаємодії;
- застосування вправ з використанням рольової гри;
- цілі, завдання, форми і зміст позакласної роботи з іноземної мови;
- роль позакласної роботи з ІМ у підвищенні мотивації учнів до вивчення предмета «Іноземна мова»;
- види і форми позакласної роботи з іноземної мови в школах різного ступеня, її завдання та зміст;
- методика проведення різних форм та видів позакласної роботи;
- роль кабінету їм в організації позакласної роботи з ІМ, його технічне та методичне оснащення.

Комунікативно-навчальні та організаційні вміння:

- оцінювати і коментувати відповіді учнів згідно з вимогами програми до кожного віщу мовленнєвої діяльності;
- помічати і виправляти помилки учнів в усному та писемному мовленні, класифікувати їх щодо причин виникнення і реалізовувати заходи щодо їх усунення;
- проводити поточний та підсумковий контроль володіння аудіюванням, діалогічним та монологічним мовленням, читанням і писемним мовленням;

- перевіряти й оцінювати письмові контрольні роботи та організувати роботу над помилками;
- вести урок іноземною мовою, грамотно використовуючи різноманітні вирази класного вжитку та засоби реалізації типових мовленнєвих функцій учителя (комунікативних намірів); встановлювати і підтримувати засобами ІМ різноманітні мовленнєві контакти та атмосферу співпраці з учнями;
- адаптувати свій іншомовний мовленнєвий досвід до вимог програми відповідного класу та рівня мовленнєвої підготовки учнів; створювати доброзичливий психологічний клімат на занятті з урахуванням індивідуальних особливостей учнів;
- застосовувати різноманітні прийоми активізації мовленнєвої і розумової діяльності учнів;
- здійснювати на уроці індивідуальний підхід до учнів та рівномірно розподіляти свою увагу між учнями різних рівнів підготовки.

2.3. Зразки екзаменаційних завдань

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №1

1. Read, translate and analyse the text from “Stories” by R. Kipling, pp. 272-275.
2. Speak on the situation suggested: Are mass-media a blessing or a curse in a present-day society? How do they influence a personality?
3. Using active methods of teaching communication. Supply examples of pair work, group work and classwork in the language classroom /Topic “My Native Place”, Form 7/.

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №2

1. Read, translate and analyse the text from “The Picture of Dorian Gray” by O. Wilde, Vol. I, pp. 167-170 (“Lord Henry laughed ...”).

2. Speak on the situation suggested: Many kids say they feel increasingly alone and alienated, unable to contact with their parents, teachers and sometimes even classmates. What do you think the reasons are?

3. Role of audio-visual aids in foreign language teaching. Benefits of using video in the language classroom. Plan a lesson part aimed at teaching dialogues using video in the classroom /“Muzzy Comes Back”, Elementary Level/.

3. Критерії оцінювання знань і вмінь студента на державному екзамені

3.1. Критерії оцінювання першого завдання

1. *Структурність* – читання та вільне сприйняття тексту будь-якого розміру та використання змістовних деталей для його подальшої інтерпретації.

2. *Швидкість* – адекватне розуміння тексту незалежно від швидкості його читання

3. *Гнучкість* – вільна інтерпретація тексту різної тематики, композицій структури та контекстуально типу.

4. *Самостійність* – робота з лексикографічними джерелами лише у випадку виникнення суттєвих труднощів при читанні, перекладі та аналізі тексту.

«5» – правильний переклад текстового фрагменту, стилістичний аналіз на високому рівні узагальнення відповідно до узгодженої на секційному засіданні схеми, правильно визначені лексичні стилістичні засоби, прокоментовано їхнє використання автором твору;

«4» – неточності у перекладі текстового фрагменту, стилістичний аналіз на середньому рівні узагальнення відповідно до схеми, правильно визначені лексичні стилістичні засоби, прокоментовано їхнє використання автором твору частково;

«3» – помилки у читанні та перекладі текстового фрагменту, стилістичний аналіз на недостатньому рівні узагальнення, не всі моменти відповідно до схеми висвітлено, представлено лише деякі лексичні стилістичні засоби, прокоментовано їхнє використання автором твору частково;

«2» – помилки у читанні та перекладі текстового фрагменту, стилістичний аналіз на низькому рівні узагальнення, не всі моменти відповідно до схеми висвітлено, представлено лише деякі лексичні стилістичні засоби, не прокоментовано їхнє використання автором твору.

3.2. Критерії оцінювання другого завдання

Структура висловлень:

«5» – доречність та логічність подання інформації, ідей, думок у висловленні; активне використання необхідних лексичних та синтаксичних одиниць у межах теми для реалізації комунікативної мети;

«4» – відносна доречність та зв'язність ідей, думок у мовленні студента; застосування лексики та синтаксичних структур у достатній кількості для розкриття теми та реагування на репліки викладача;

«3» – несистемність, непостійність у логічному й послідовному викладенні ідей, думок; недоречність реакцій та відсутність відповідей у дискусії з екзаменатором;

«2» – неконтрольованість логічного та зв'язного представлення думок у мовленні; студент не бере участі у комунікативній взаємодії з адресатами.

Сприйняття й розуміння:

«5» – повне розуміння висловлень адресата; активне підтримання повідомлень дискусії; прояв ініціативи у розмові на певну тему;

«4» – розуміння й розкриття більшості аспектів теми; відносно активне підтримання розмови з адресатом; здатність проявити ініціативу у взаємодії у випадку необхідності;

«3» – труднощі у розумінні висловлень адресата і розкритті теми; недоречність реакції студента на його аргументи; нездатність проявити ініціативу у дискусії з викладачем.

«2» – нерозуміння й нерозкриття теми; відсутність реакцій на висловлення адресата та ініціативи спрямувати діалог у необхідному для вирішення комунікативної мети напрямку.

Вимова:

«5» – правильна вимова звуків з доречними наголосами та різноманітними інтонаційними структурами;

«4» – незначні/нечисленні помилки у вимові звуків; достатня варіативність у використанні інтонаційних моделей.

«3» – відтворення звуків з помітним акцентом, ухиленням від норми; використання одних і тих самих інтонаційних структур.

«2» – неправильна вимова звуків; труднощі у постановці наголосу та застосуванні інтонаційних структур.

Використання мовних одиниць:

«5» – використані засоби мови узгоджені з темою висловлення;

«4» – лексичні й синтаксичні одиниці відповідають темі висловлення; можливі незначні помилки й неточності;

«3» – використана лексика не сприяє розкриттю теми; помилки лексичні й граматичні, які заважають подачі та сприйняттю інформації у висловленні.

3.3. Критерії оцінювання третього завдання

- Методична грамотність.
- Здатність до обґрунтування методичних рішень.
- Термінологічна коректність.

Шкала оцінювання

"5"

Фрагмент уроку виконаний відповідно до вимог до поурочного планування щодо формулювання цілей визначення методичної структури та змісту етапу уроку з урахуванням ступеня навчання.

Студент спонтанно і правильно реагує на запитання екзаменатора. Він здатний теоретично обґрунтувати вибір власних методичних рішень.

Студент змістовно викладає теоретичний матеріал, але припускається поодиноким неточностей у послідовності викладу; дає правильні визначення понять; творчо застосовує сучасні підходи до навчання; обґрунтовує свої судження; наводить приклади; дотримується норм професійно-орієнтованого оволодіння мовою.

"4"

Студент досить вільно і коректно користується методичною термінологією. Він володіє повним запасом методичних термінів.

Фрагмент уроку в основному виконаний методично грамотно, проте є незначні недоліки в дотриманні зазначених вимог.

Студент адекватно реагує на запитання екзаменатора, однак він недостатньо впевнено обґрунтовує вибір власних методичних рішень.

Студент змістовно викладає теоретичний матеріал, але відхиляється від теми, нечітко визначає основну і другорядну інформацію; дає правильні визначення понять; застосовує сучасні підходи до навчання; обґрунтовує свої судження;

наводить приклади; дотримується норм професійно-орієнтованого володіння мовою.

"3"

Студент в основному правильно використовує методичну термінологію. Невелика кількість термінологічних помилок не перешкоджає розумінню змісту викладеного.

Фрагмент уроку виконаний із значними недоліками стосовно зазначених вимог.

Студент виявляє знання й розуміння основних положень обговорюваної тем, але матеріал викладає неповно. Допускає неточності у визначенні понять; не може навести приклади застосування сучасних підходів до навчання мови; припускається помилок у професійно-орієнтованому мовному оформленні власного висловлювання.

Студент не зовсім адекватно реагує на запитання екзаменатора. Він відчуває труднощі в обґрунтуванні вибору власних методичних рішень.

"2"

Фрагмент уроку виконаний методично неправильно.

Студент допускає значну кількість термінологічних помилок, що ускладнює розуміння змісту викладеного. Він володіє обмеженим запасом методичних термінів.

Студент не здатний правильно реагувати на запитання екзаменатора. Він не може обґрунтувати вибір власних методичних рішень.

Студент майже не користується методичною термінологією. Його запас методичних термінів мінімальний.

3.4. Критерії комплексного оцінювання на державному екзамені

Екзаменаційна відповідь студента оцінюється за 5-ти бальною шкалою.

Оцінка "відмінно" ставиться за умов повного розуміння, правильного виразного читання тексту, його адекватного перекладу й обґрунтованого аналізу; висловлення

аргументованого судження в межах запропонованої ситуації; демонстрації високого рівня теоретичної та практичної підготовки з методики викладання іноземних мов.

Оцінка "добре" ставиться при порушенні в кількох випадках правильності читання слів тексту або відтворення інтонаційних структур, деяких недоречностях у здебільшого правильному перекладі тексту, не достатньо глибокому розумінні художнього тексту; при припущенні незначних помилок у висловленні на запропоновану тему; при демонстрації розуміння основних положень теоретичної та практичної підготовки з методики викладання іноземних мов.

Оцінка "задовільно" ставиться при задовільному рівні фонетичних умінь та навичок, при неточному розумінні, перекладі та аналізі тексту; при припущенні серйозних помилок у висловленні на запропоновану тему; при демонстрації неповного розуміння основних положень теоретичної та практичної підготовки з методики викладання іноземних мов.

Оцінка "незадовільно" ставиться при відсутності фонетичних, лексичних, граматичних умінь і навичок та нездатності використовувати уміння та навички практичного володіння англійською мовою при читанні, перекладі, коментуванні тексту, а також при побудові судження в межах запропонованої ситуації; при демонстрації незадовільного рівня теоретичної та практичної підготовки з методики викладання іноземних мов.

Підсумкова оцінка студента на державному екзамені є середнім арифметичним значенням трьох оцінок за три виконаних завдання:

Підсумкова оцінка за державний екзамен за національною шкалою	Складові підсумкової оцінки за державний екзамен	Оцінка за шкалою ESTS
5	5/5/5 5/4/5/ 4/5/5 5/5/4	A
4	5/4/4 4/5/4 4/4/5	B
	4/4/4 4/3/4 5/3/4	C
3	5/3/3	D
	3/3/3 3/3/4	E
2	3/2/2 2/3/2 2/2/3	FX
	2/2/2	F

4. Вимоги до написання й захисту дипломних робіт

Дипломна робота виконується студентами випускного курсу для отримання освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр». Дипломна робота має на меті систематизувати, закріпити та розширити теоретичні знання студентів з передбачених навчальними планами дисциплін професійного циклу, навчити застосовувати ці знання на практиці для дослідження конкретних проблем, ознайомити молодих дослідників із методами проведення наукового дослідження, а також навчити науково обґрунтовувати результати власних досліджень.

Дипломна робота є самостійним науковим дослідженням, яке засвідчує рівень кваліфікаційної підготовки студента за обраною спеціальністю на відповідному ступені отримання вищої освіти та виступає головним критерієм його фахової компетентності за обраною спеціальністю.

Дипломна робота є випускною кваліфікаційною роботою, на підставі захисту якої Державна екзаменаційна комісія (ДЕК) вирішує питання про присвоєння їй автору відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня. Вона є ефективною формою перевірки якості теоретичної та практичної підготовки випускників до роботи за обраним фахом, важливим аспектом розвитку творчого мислення і розширення знань майбутніх спеціалістів.

Дипломні роботи виконуються студентами випускних курсів з дисциплін, визначених навчальним планом. Дипломну роботу для отримання освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» можуть виконувати студенти, які мають позитивні оцінки з фахових дисциплін і виявили здібності у науково-дослідницькій діяльності. За своїм статусом дипломна робота прирівнюється до державного іспиту з обраного фаху або теорії та практики навчання і виховання.

Керівництво дипломними роботами здійснюється лише професорами та доцентами ННІ іноземної філології. Якщо робота виконується на стику галузей наук, до керування науковим дослідженням допускається залучення одного чи більше консультантів, які є фахівцями у відповідній галузі. Призначення консультантів відбувається за погодженням завідуючого кафедрою.

Тематика дипломних робіт розробляється згідно з вимогами освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівців із конкретної спеціалізації у відповідності до затверджених програм нормативних та вибіркового дисциплін, що вивчаються. Тематика дипломних робіт охоплює весь комплекс можливих питань з теоретичного курсу іноземної мови (англійської), теорії та практики перекладу, методики викладання іноземних мов або педагогіки (психології) і спрямована на підвищення професійного рівня майбутніх фахівців.

4.1. Структура дипломного дослідження

Структура дипломного дослідження передбачає такі послідовно розташовані елементи:

1. ТИТУЛЬНА СТОРІНКА
2. ЗМІСТ
3. ВСТУП
4. ОСНОВНА ЧАСТИНА (складається з двох-трьох розділів з висновками до них)
5. ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ
6. РЕЗЮМЕ (іноземною мовою) (3-4 сторінки)
7. ДОДАТКИ (за потреби)
8. СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Дипломна робота має характеризуватися не лише належним рівнем змісту, відповідною структурою, але й бездоганним оформленням. У разі невідповідності оформлення дипломної роботи державним стандартам і встановленим вимогам оцінка за представлене дослідження повинна бути знижена. Дипломна робота має бути чітко структурованою із виділенням окремих її частин, абзаців, нумерацією сторінок, правильним оформленням посилань, виносок, цитат, списку використаної сучасної літератури (не менше 50 джерел переважно останніх років). Обов'язковим є використання літератури іноземними мовами.

Дипломна робота виконується українською мовою. **Обсяг** дипломної роботи для отримання освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр” 45-50 сторінок. Рекомендований шрифт – Times New Roman 14 текстового редактора Word з міжрядковим інтервалом 1,5 на аркуші формату А4 з полями

відповідно: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє й нижнє – по 20 мм. На сторінці має бути 28–30 рядків. Відступ у п'ять друкованих знаків (1,25 мм), нумерація сторінок арабськими цифрами в правому верхньому куті (без крапки).

Текст основної частини дипломної роботи поділяють на розділи та підрозділи. Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «ДОДАТКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» друкують великими літерами посередині сторінки. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в розрядці в підбір до тексту. У кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка. Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 3-4 інтервалам. Не допускається розміщення назви розділу чи підрозділу в нижній частині сторінки, якщо далі подається лише рядок тексту. Кожну структурну частину дипломної роботи треба починати з нової сторінки.

4.2. Захист дипломної роботи

На завершену дипломну роботу науковий керівник дає відгук, у якому оцінює якість виконання дослідження та робить висновок про можливість допуску дипломної роботи до захисту в ДЕК.

У датованому та підписаному відгуку наукового керівника відображається:

- актуальність дослідження;
- досягнення поставлених мети і завдань дослідження;
- рівень теоретичних знань, виявлений автором при вирішенні конкретних практичних завдань;
- достовірність отриманих результатів;
- аналіз позитивних сторін роботи, а також її недоліків та помилок.

Науковий керівник визначає відповідність набутих випускником знань, умінь та навичок (компетенцій) вимогам

освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця і можливість присвоєння йому кваліфікації фахівця певного освітньо-кваліфікаційного рівня за напрямом (спеціальністю) та оцінює дипломну роботу записом "Допускається до захисту", а в разі негативної оцінки – "До захисту не допускається".

До рецензування дипломних робіт залучаються провідні фахівці вищих навчальних закладів (кандидат або доктор наук). Коло наукових та фахових інтересів рецензентів має відповідати тематиці дипломної роботи. Рецензія може бути написана у вільній формі, але в ній потрібно розглянути та оцінити:

- правильність постановки проблеми, її обґрунтованість, актуальність і значення для практики;
- уміння визначити основні питання й викласти матеріал у логічній послідовності;
- позитивні сторони та недоліки при висвітленні теми (глибина розкриття, повнота вивчення літературних джерел, уміння застосовувати теорію до аналізу практики, навички оволодіння методикою дослідження проблем тощо);
- новизну та практичне значення висновків і пропозицій;
- самостійність, творчий підхід студента до осмислення теоретичного і практичного матеріалу;
- мову та стиль дослідження.

Рецензія повинна містити висновок рецензента про відповідність якості виконаної дипломної роботи вимогам до таких робіт, про можливість допущення її до захисту й, за бажанням, може бути висловлено зауваження та думку про оцінку роботи за чотирибальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» і в системі ECTS. Рецензент має підписатись із зазначенням свого прізвища, ім'я та по батькові, місця роботи і посади, яку займає, і завірити підпис.

Рішення про рекомендацію дипломних робіт до захисту приймається кафедрою ***не пізніше, ніж за три тижні до початку державних іспитів*** при наявності рецензії та відгуку наукового керівника. Виконані роботи з написом на титульному аркуші висновку завідувача кафедри про допуск студента до захисту подаються кафедрою директору інституту за два тижні до початку державних іспитів. Після

зазначеного терміну дипломні роботи директором не приймаються, студенти до їх захисту не допускаються.

Захист дипломної роботи здійснюється публічно на засідання державної екзаменаційної комісії. До захисту дипломних робіт допускаються студенти, які виконали навчальний план (не мають академічних заборгованостей) і програму підготовки на відповідному освітньо-кваліфікаційному рівні, мають завершену, оформлену у відповідності з вимогами дипломну роботу, отримали відгук наукового керівника, зовнішню рецензію та візу завідуючого кафедрою про допуск до захисту.

На засідання ДЕК до початку захисту дипломної роботи подаються такі документи:

- дипломна робота студента в двох екземплярах;
- письмовий відгук керівника дипломної роботи;
- зовнішня рецензія на дипломну роботу;
- інші матеріали, які характеризують наукову й практичну цінність виконаної дипломної роботи (видані статті чи інші наукові праці студента з теми дипломної роботи й т.ін.).

Дипломна робота, яка не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, була виконана з недотриманням графіка, а також не має відгуку наукового керівника та зовнішньої рецензії, до захисту не допускається.

Захист дипломних робіт з лінгвістичних дисциплін у ННІ іноземної філології відбувається на іноземній мові (англійській чи німецькій). Наступне обговорення дипломної роботи, відповіді на запитання також здійснюються іноземною мовою.

На захист дипломної роботи студент готує доповідь (до 10-12 хвилин), а також, якщо є потреба в цьому, наочність: таблиці, схеми, графіки, діаграми тощо або презентацію з використанням мультимедійних засобів. Під час захисту дипломної роботи студент повинен:

- стисло обґрунтувати вибір теми, її актуальність, мету і завдання;
- розкрити теоретичну та практичну значущість дослідження;
- чітко сформулювати основні висновки та рекомендації;

➤ показати ґрунтовні знання першоджерел та наукової літератури з обраної проблеми, всебічне володіння матеріалом дослідження;

➤ продемонструвати здатність самостійно аналізувати й узагальнювати результати дослідження;

➤ викласти свої міркування з приводу зроблених критичних зауважень з боку рецензента, голови та членів ДЕК.

Після доповіді студента голова ДЕК зачитує рецензію на дипломну роботу, і студент має можливість відповісти на всі зауваження рецензента. Потім заслуховується відгук наукового керівника та надається слово бажаним висловити свою думку щодо рівня дослідження студента. Під час захисту дипломної роботи члени ДЕК, присутні на захисті викладачі, спеціалісти можуть задавати студентові запитання щодо змісту дипломної роботи.

Хід захисту фіксується в протоколі ДЕК, до якого вносяться відповідна оцінка за захист, записуються запитання членів ДЕК і присутніх на захисті, особисті думки членів ДЕК, зазначається одержаний освітній рівень, а також назва державного документа про освіту (диплом), який видається випускникові. Протокол підписують голова і члени ДЕК, що брали участь у засіданні.

При оцінюванні дипломної роботи державна екзаменаційна комісія бере до уваги такі фактори:

➤ якість дипломної роботи в цілому (її творчий характер, уміння автора аналізувати теоретичний матеріал, обґрунтованість одержаних результатів);

➤ самостійність і творчість у розробці проблеми;

➤ якість оформлення дипломної роботи (науковий стиль викладу, грамотність, дотримання відповідних вимог);

➤ рівень виступу дипломника (чіткість і логічність у формулюванні актуальності, мети і завдань роботи, представленні результатів дослідження, а також вміння зробити правильні висновки та визначити перспективи подальших досліджень з обраної теми; культура мовлення);

➤ відгук керівника та оцінка наукового рівня дослідження рецензентом.

4.3. Критерії оцінювання

Критерії оцінки дипломної роботи з лінгвістичних дисциплін	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
<ul style="list-style-type: none"> ➤ обґрунтована актуальність теми, тема розкрита повністю, дослідження виконано на високому науково-теоретичному та методичному рівні; ➤ робота написана самостійно, зміст повністю відповідає назві, поставленій меті та завданням; ➤ правильно визначено й оформлено науковий апарат дослідження; ➤ зроблено глибокий і всебічний аналіз наукових джерел; ➤ отримані результати систематизовані, висновки є переконливими, зроблені на високому рівні узагальнення; ➤ робота оформлена з дотриманням усіх вимог і написана грамотно; ➤ робота подана на кафедру вчасно; ➤ рецензент оцінив роботу на оцінку "відмінно" (А); ➤ захист роботи відбувся на "відмінно". 	відмінно	А

<ul style="list-style-type: none"> ➤ обґрунтована актуальність теми, тема розкрита повністю, дослідження виконано на високому науково-теоретичному та методичному рівні; ➤ робота написана самостійно, зміст відповідає назві, завдання виконані і мета досягнута; ➤ правильно визначено і оформлено науковий апарат дослідження; ➤ зроблено глибокий аналіз наукових джерел; ➤ отримані результати систематизовані, але висновки не є переконливими, зроблені на недостатньо високому рівні узагальнення; ➤ робота оформлена з дотриманням усіх вимог і написана грамотно; ➤ робота подана на кафедру вчасно; ➤ рецензент оцінив роботу на оцінку "добре" (В чи С); ➤ захист роботи відбувся на "добре". 	<i>добре</i>	В
<ul style="list-style-type: none"> ➤ обґрунтована актуальність теми, тема розкрита повністю, дослідження виконане на високому науково-теоретичному та методичному рівні; ➤ робота написана самостійно, зміст відповідає назві, завдання виконані і мета досягнута; ➤ правильно визначено і оформлено науковий апарат дослідження; ➤ отримані результати систематизовані, але висновки не є переконливими, зроблені на 	<i>добре</i>	С

<p>недостатньо високому рівні узагальнення;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ в оформленні роботи є окремі недоліки, у тому числі мовні; ➤ робота подана на кафедру вчасно; ➤ рецензент оцінив роботу на оцінку "добре" (С); ➤ захист роботи відбувся на "добре". 		
<ul style="list-style-type: none"> ➤ тема розкрита повністю, але науково-теоретичний та методичний рівень виконаного дослідження не дуже високий; ➤ робота написана самостійно, зміст розкрито недостатньо, завдання виконані не повністю, що позначилося на повноті досягнення мети; ➤ аналіз наукових джерел не повною мірою відбиває сучасний стан наукової розробки досліджуваної проблеми; ➤ отримані результати систематизовані недостатньо, висновки зроблені непереконливо та на недостатньо високому рівні узагальнення; ➤ в оформленні роботи є недоліки; недостатня кількість бібліографічних джерел; є мовні помилки; ➤ рецензент оцінив роботу на оцінку "задовільно" (D чи E); ➤ захист роботи відбувся на "задовільно". 	<p><i>задовільно</i></p>	<p>D</p>

<ul style="list-style-type: none"> ➤ тема розкрита повністю, але науково-теоретичний та методичний рівень виконаного дослідження не дуже високий; ➤ робота написана в основному самостійно, зміст розкрито недостатньо, завдання виконані не повністю, що позначилося на повноті досягнення мети; ➤ аналіз наукових джерел не повною мірою відбиває сучасний стан наукової розробки досліджуваної проблеми; недостатня кількість опрацьованих джерел; ➤ одержані результати систематизовані недостатньо, висновки зроблені непереконливо, на невисокому рівні узагальнення; ➤ в оформленні роботи є недоліки; суттєві порушення мовного режиму; ➤ рецензент оцінив роботу на оцінку "задовільно" (E); ➤ захист роботи відбувся на "задовільно". 	<p><i>задовільно</i></p>	<p>E</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ робота списана або зміст не розкритий; студент не вміє користуватися науковим апаратом; ➤ робота оформлена без дотримання вимог; ➤ робота подана на кафедру після встановленого терміну; ➤ рецензент оцінив роботу на оцінку «незадовільно» (FX) ➤ захист роботи відбувся на «незадовільно». 	<p><i>не задовільно</i></p>	<p>FX</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ робота не виконана. 	<p><i>не задовільно</i></p>	<p>F</p>

5. Рекомендована література для підготовки до державного екзамену

5.1. Література з практики англійської мови

1. Ікалюк Л.М., Скібіцька Т.В., Гонтаренко Н.М. Англійська мова: практика усного й писемного мовлення (додаток до підручника *Advanced Gold Coursebook by Richard Acklam with Sally Burgess*): Навчально-методичний посібник для студентів IV курсу. – Івано-Франківськ: Плай, 2006. – 116 с.

2. Карбашевська О.В. *The Guide to Short Stories “Crime Never Pays”*. – Навчально-методичний посібник із розвитку навичок читання оригінального художнього тексту для студентів старших курсів англійського відділення. – Івано-Франківськ: Гостинець, 2008. – 40 с.

3. Кульчицька О.О., Бистров Я.В. *Разом до успіху: навчальний посібник з англійської мови для студентів старших курсів факультетів іноземних мов.* – Вінниця: Нова Книга, 2008. – 180 с.

4. *Практический курс английского языка. 4 курс. Учеб. для пед. вузов по спец. «Иностр. яз.» / И.А. Новикова, Г.В. Аксенова-Пашковская и др.; под. Ред. В.Д. Аракина.* – 4-е изд. – М: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1998. – 336 с.

5. Рудик І.М. *Практичний курс англійської мови: навчальний посібник для студентів 4 курсу факультетів іноземних мов.* – Житомир: ЖДУ, 2009. – 72 с.

6. Телегіна Н.І., Гошилик В.Б. *British Mass Media.* Навчально-методичний посібник для студентів III курсу. – Івано-Франківськ: Плай, 2007. – 62 с.

7. Тронь О.А. *Для розвитку навичок читання оригінального художнього твору (до роману Міс Рід “Перші кроки вчителя”).* Навчально-методичний посібник для студентів IV курсу. – Івано-Франківськ: Плай, 2004. – 43 с.

8. Тронь О.А., Панькова Т.В. *Education.* Навчально-методичний посібник. – Івано-Франківськ: Видавничо-дизайнерський відділ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2008. – 104 с.

9. Bell J., Gower R. *Matters: Upper Intermediate.* – Harlow: Longman Group Limited, 2001. – 158 p.

10. Dellar H., Walkley A. Outcomes: Advanced. – Hampshire: Heine Cengage Learning, 2011. – 183 p.

11. Evans V., Dooley J. Upstream. Advanced. – Newbury: Express Publishing, 2004. – 141 p.

5.2. Література зі стилістики англійської мови

1. Арнольд И.В. Стилистика: современный английский язык. – М.: Флинт, 2002. – 384.

2. Брандес М.П. Стилистика текста: теоретический курс. – М.: Прогресс, 2004. – 416 с.

3. Гальперин И.Р. Стилистика английского языка. – М.: Высшая школа, 1981. – 336 с.

4. Кузнецова І.В. Stylistics in Practice (Стилiстика на практицi): посiбник-практикум. – Житомир: ЖДУ, 2005. – 117 с.

5. Кухаренко В.А. Інтерпретація тексту. Навчальний посiбник для студентiв старших курсiв факультетiв англiйської мови. – Вiнниця: Нова Книга, 2004. – 272 с.

6. Мiнцис Е.Є. Навч.-метод. посiбник зi стилiстики англiйської мови “Stylistics in Practice” (Part I). – Івано-Франкiвськ: Гостинець, 2005.– 46 с.

7. Мiнцис Е.Є. Stylistics in Exercises (Part 2). Навчально-методичний посiбник зi стилiстики англ. мови для студентiв 4 курсу англ. вiддiлення стацiонарної та заочної форми навчання. – Івано-Франкiвськ: Гостинець, 2008. – 64 с.

8. Стилистика английского языка / А.Н. Мороховский, О.П. Воробьева, Н.И. Лихошерст, З.В. Тимошенко. — К.: Высш. школа, 1991. — 272 с.

5.3. Література з методики викладання іноземних мов

1. Азимов Э.Г. Словарь методических терминов (теория и практика преподавания иностранных языков) / Азимов Э.Г, Щукин В.Н. – Санкт-Петербург: «Златоуст», 1999. – 471 с.

2. Гальскова Н.Д. Современная методика обучения иностранным языкам. Пособие для учителя / Гальскова Н.Д. – М.: Аркти-Гтосса, 2000.– 165 с.

3. Гальскова Н.Д. Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика: учеб. пособие для студ, лингв, ун-тов и фак. ин. яз. высш. учеб. заведений / Гальскова Н.Д.,

Гез Н.И. – 3-е изд. стер. – М.: Издательский центр «Академія», 2006. – 336 с.

4. Европейский языковой портфель для филологов (преподавателей языка. письменных и устных переводчиков) / Сост. К.М.Ирисханова, – М: МГЛУ, 2003. – 75 с.

5. Державна національна програма „Освіта”. Україна ХХІ століття. – К.: Райдуга, 1994. – 61 с.

6. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання: [пер, з англійської / наук, ред, С.Ю.Ніколаєва). – К: Ленвіт, 2003. – 273 с.

7. Колесникова И.Л. Англо-русский терминологический справочник по методике преподавания иностранных языков / Колесникова И.Л., Долгина О.А. – СПб: Русско-Балтийский инф.центр «Блиц», 2001. – 224 с.

8. Колкер Я.М. Практическая методика обучения иностранным языкам: Учебное пособие \ \ Колкер Я.М., Устинова Е.С., ЕналиеваТМ. – М.: Изд. Центр «Академия», 2000. – 264 с.

9. Конышева А.В. Английский язык: Современные методы обучения / Конышева А.В. – Минск: Тетра Системс, 2007. – 352 с.

10. Коряковцева Н.Ф. Современная методика организации самостоятельной работы изучающих иностранный язык / Коряковцева Н.Ф. – М.: АРКТИ, 2002. – 176 с.

11. Маслыко Е.А. Настольная книга преподавателя иностранного языка /Маслыко Е.А., Бурдыко А-Ф.и др. – Минск: Вышэйшая школа, 2001. – 373 с.

12. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник / [Бігич О.Б., Бражник Н.О., Гапонова С.В. та ін.]; кер. авторськ. колективу С.Ю.Ніколаєва. – К: Ленвіт, 2008. – 328 с.

13. Ніколаєва С.Ю. Організація курсу "Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах" у кредитно-модульній системі. посібник / Ніколаєва С.Ю. – К.: Ленвіт, 2008. –77 с.

14. Ніколаєва С.Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов: посібник / Ніколаєва С.Ю. – К.: Ленвіт, 2008. – 285 с.

15. Писанко М,Л, Стандарти англomовної комунікативної поведінки: посібник / Писанко М.Л. – К.: Ленвіт, 2008. – 99 с.

16. Практикум з методики викладання англійської мови у середніх навчальних закладах: посібник / [Бігич О, Б., Борецька ГЕ., Гапонова С.В, та ін.]; кер, авторськ, колективу С.Ю. Ніколаєва, – [2-е вид,] – К.: ЛенБіт, 2004, – 360 с.

17. Практикум з методики викладання німецької мови: посібник/ [Ніко-лаєва С.Ю., Гринюк Г.А., Сажко Л.А. та ін.]; кер. авторськ. колективу С.Ю. Ніколаєва. – [2-е вид.] – К.: ЛенБіт, 2007, – 288 с.

18. Професійно-методична підготовка студентів-філологів у вищому навчальному закладі: монографія / Н.В. Зінукова, Л.В. Калініна, І.В.Самойлюкевич, Н.Р.Петранговська та ін. – Д.: Вид-во ДУЕП, 2009. – 494 с.

19. Сафонова В, В, Коммуникативная компетенция: современные подходы к многоуровневому описанию в методических целях / Сафонова В.В. – М.: Еврошкола, 2004. – 233 с.

20. Соловова Е.Н. Методика обучения иностранным языкам (базовый курс): пособие/ Соловова Е.Н. – М.: АСТ – Астрель, 2008. – 239 с.

21. Соловова Е.Н, Методика обучения иностранным языкам (продвинутой курс): пособие / Соловова Е.Н. – М.: АСТ – Астрель, 2008. – 271 с.

22. Тарнопольский О.Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти. Навчальний посібник / Тарнопольский О.Б. – Дніпропетровськ: ДУЕП, 2005. – 246 с.

23. Черниш В.В. Європейський досвід підготовки вчителя іноземної мови. – К.: ЛенБіт, 2008. – 64 с.

24. Чинні програми з іноземних мов для вищих мовних навчальних закладів

25. Щукин А.Н. Современные интенсивные методы и технологии обучения иностранным языкам: пособие / Щукин А.Н. – М.: Филоматис, 2008. – 185с.

26. Щукин А.Н. Обучение иностранным языкам: Теория и практика: Учебное пособие для преподавателей и студентов. – 4-е изд., испр, и доп. / Щукин А. – М.: Филоматис, 2008. – 480 с.

27. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. – Cambridge: Cambridge Univ. Press, 2004. – 350 p.

Рецензія
на інструктивно-методичні матеріали
до державного екзамену з англійської мови з методикою викладання
для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр”,
спеціальності: 6.020303 Філологія*. Мова і література (англійська).

Інструктивно-методичні матеріали до державного екзамену з англійської мови з методикою викладання містять вимоги до організації і змісту державного іспиту, критерії оцінювання знань і вмінь студента, а також вимоги до написання, оформлення і захисту дипломних робіт.

Інструктивно-методичні матеріали укладено відповідно до Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах (наказ Міністерства освіти науки України від 2 червня 1993 року), Положення про організацію навчального процесу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка (від 29 червня 2009 року), освітньо-професійної програми підготовки бакалавра, спеціаліста, магістра за спеціальністю 6.010100, 7.010103, 8.010103 Мова та література (англійська) (Житомир, 2009 р.), освітньо-кваліфікаційної характеристики підготовки бакалавра, спеціаліста, магістра за спеціальністю 6.010100, 7.010103, 8.010103 Мова та література (англійська) (Житомир, 2009 р).

Державний екзамен з англійської мови з методикою викладання передбачає перевірку і оцінку сформованості у студентів фахової компетенції (комунікативної, соціокультурної та лінгвокраїнознавчої тощо), наявності знань основ теорії мови, а також здатності та готовності реалізувати здобуті знання та вміння в майбутній професійній діяльності.

Рецензовані інструктивно-методичні матеріали до державного екзамену з англійської мови з методикою викладання рекомендуються до розгляду на засіданні вченої ради ЖДУ імені Івана Франка.

**Директор Навчально-наукового
інституту іноземної філології
Житомирського державного
університету імені Івана Франка**

А. В. Сингаївська

ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

**ДО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ
З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ З МЕТОДИКОЮ ВИКЛАДАННЯ
для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр”,
напряму підготовки: 6.020303 Філологія*. Мова і література
(англійська).**

Надруковано з оригінал-макета авторів
Підписано до друку 14.03.12. Формат 60x90/16. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 2,79. Обл. вид. арк. 1,74. Наклад 100.

Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка
м.Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40
Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія ЖТ №10 від 07.12.04 р.
електронна пошта (E-mail): zu@zu.edu.ua